

Allerlei werkgroepen en PCI

Situering

In deze module wil duidelijk gemaakt worden dat het belangrijk is om goed te kijken naar de groepen die met diaconie bezig zijn. Er zijn grote verschillen, maar ook kleinere verschillen tussen groepen die met diaconie bezig zijn. Aan de hand van teksten met name over Parochiële Caritas Instellingen wordt dit duidelijk gemaakt.

Deze module is geschikt voor iedereen die zich wil verdiepen in de werking van diaconale groepen.

Opzet

1. opening
2. bespreking teksten 1 t/m 4
3. over de taak van een Parochiële Caritas Instelling (P.C.I.)
4. subgroepen over P.C.I.
5. rapportage
6. inleiding over parochiebeleid
7. in subgroepen de groepen Kerk en Samenleving van de eigen parochie in kaart brengen

1. Opening

Conclusies vooraf zijn:

- a. dat in Jezus' visie godsdienst niet mogelijk is zonder mensendienst
 - b. dat mensendienst allerlei vormen kan aannemen: elk met eigen sterke en zwakke kanten (denk aan de diverse variabelen en de verschillen daarbinnen).
 - Als we ervan uitgaan dat mensendienst niet alleen een taak voor individuele christenen is maar ook voor groepen christenen (o.a. parochiegemeenschappen),
 - én als we zeggen, dat de invloed van de Kerk op de Samenleving niet langer vanzelfsprekend is, en dus is
 - als je invloed wilt planning op dat punt noodzakelijk),
 - én als we vervolgens zien hoe mensendienst in parochies tegenwoordig feitelijk wordt toevertrouwd aan, of opgepakt door, groepen Kerk en Samenleving....
- dán is het duidelijk dat het van belang is om eens goed naar die groepen te kijken.

2. Bespreking teksten 1 t/m 4

Het werkt waarschijnlijk het snelst en het duidelijkst als u even de teksten 1 t/m 4 met de cursisten langsloopt en nagaat wat u daarvan begrepen heeft.

Tekst 1

Dit overzicht, waarin niet gestreefd is naar volledigheid, is opgenomen om vooral het volgende duidelijk te maken:

- De omschrijving 'groep actief op het terrein van Kerk en Samenleving' wordt gebruikt voor zeer verschillende groepen.
- In het ene geval kan men zich iets concretere voorstellen dan in het andere. Vergelijk bijvoorbeeld 'anti-racisme-groep' met 'werkgroep Kerk en Samenleving'.

- De naamgeving heeft te maken met de formele doelstelling. De feitelijke doelstelling hoeft daarmee niet altijd parallel te lopen.
- Vooral groepen met 'algemene' namen kunnen onderling sterk verschillen. Een werkgroep Kerk en Samenleving of een P.C.I. in parochie A. kan heel sterk verschillen van gelijknamige groepen in parochie B.
- Zelfs in geval van minder algemene/globale namen kunnen groepen met eenzelfde naam onderling sterk verschillen. Ter illustratie daarvan dient tekst 2.

Tekst 2

U kunt ook nog andere voorbeelden geven. Bijvoorbeeld:

een werkgroep baanloosheid die zich inzet voor het organiseren van ontmoetings- / ontspanningsbijeenkomsten voor baanlozen, heeft een ander doel dan een werkgroep baanloosheid die binnen de parochie een gesprek op gang wil brengen over de vraag of de beschikbare arbeid beter verdeeld moet worden.

Terzijde kunt u bij tekst 2 en bij het zojuist gegeven voorbeeld van werkgroepen baanloosheid nog even teruggrijpen op een van de belangrijkste variabelen van de vorige keer: de manier waarop geholpen wordt. De ene keer gaat het meer om het opvangen van de gevolgen, een andere keer om het voorkomen van gevolgen en weer een andere keer om het aanpakken van oorzaken.

Misschien is het goed om, op dit punt aangekomen, opnieuw uitdrukkelijk te zeggen dat het aanbrengen van dit soort onderscheidingen niet bedoeld is als waarde-oordeel. In dit stadium blijven we daarbuiten. Pas tegen het eind van deze les gaan we ons afvragen of een parochie beschikt over die groep Kerk en Samenleving waaraan die parochie op dat moment de grootste behoefte heeft.

Met **tekst 3** gaan we over naar groepen met nog globalere namen, zoals "werkgroepen Kerk en Samenleving" "PCI's"; vlaggen die nog veel gevarieerder ladingen dekken. De tekst spreekt voor zich, en uitvoeriger erbij stilstaan lijkt dan ook niet nodig.

Tekst 4 behoeft misschien wat meer toelichting. In die tekst wordt namelijk een overzicht aangereikt van 'typen' van groepen en van het daarbij behorende beleid.

De daarin aangebrachte onderscheidingen zijn van belang, zowel voor leden van de betreffende groepen als voor de parochie als geheel.

Ter illustratie van deze stelling kunt u denken aan de volgende voorbeelden:

Als er binnen een en dezelfde werkgroep Kerk en Samenleving enerzijds mensen zitten die de groep opvatten als een bezinning-/leergroep, en anderzijds mensen die de groep opvatten als een actiegroep, dan kunt u zich wel voorstellen hoe het die groep zal vergaan. N.B. Volgende keer gaan we in op een facet dat hier nauw mee te maken heeft, namelijk het verschil tussen een procesgerichte aanpak en een taakgerichte aanpak.

Als een parochievergadering het initiatief neemt tot een onderzoeksgroep, de groep met die taak van start gaat en de parochievergadering denkt dat de groep dús wel op die lijn zal doorgaan, terwijl die groep zich na een maand in feite ontwikkelt tot een bezinningsgroep, dan gebeurt daar iets dat van belang is voor de parochiële planning (de drie "p's").

Besturen/beheren is iets heel anders dan actie voeren, en een actiegroep moet weer duidelijk onderscheiden worden van een werk-/taakgroep. In het laatste geval gaat het om groepen die een thema gekozen hebben waaromheen ze langdurig aan de slag gaan en waarvan telkens een ander aspect speciale aandacht kan krijgen. Actiegroepen beperken zich vaak tot een kortlopend project, tot één concreet doel; en heffen zich na de actie vaak op.

N.B. Ook bij dit punt is het goed zich voorlopig te onthouden van waarde-oordelen. Op zich is het ene type groep niet beter dan het andere. Omstandigheden bepalen namelijk wat het meest wenselijk is. Dit betekent ook dat één en dezelfde groep ontwikkelingen kan doormaken, bijvoorbeeld van onderzoeksgroep naar *werk-/* taakgroep, naar actiegroep. Na deze tocht langs de teksten 1 t/m 4 is het goed nog even uitdrukkelijk te vragen of de onderscheidingen helder zijn, en of het belang van dit soort onderscheidingen al duidelijker wordt:

- zowel voor de betreffende groepen zelf,
- als voor de parochie

N.B. Op het belang voor de parochie komen we uitvoeriger terug in de tweede helft van deze les; op het belang voor de groep wordt in les 6 uitdrukkelijk ingegaan.

3. Over de PCI

Om het voorgaande nog wat te laten bezinken kunt u nu gaan kijken naar de PCI. De PCI is een groep op het vlak van Kerk en Samenleving waarvan de taak statutair is vastgelegd. Daarmee is de PCI een witte raaf onder de vele groepen op het vlak van Kerk en Samenleving. Maar deze statutaire vastlegging is allesbehalve een garantie.

4. Subgroepen over P.C.I.

U geeft iedere subgroep een vel mee met daarop de kolommen zoals vermeld in *tekst 6* (of u laat opdracht 6 in het cursistenboek zelf maken). U vraagt de subgroepen in elke kolom een aantal toepasselijke voorbeelden te noteren. En daarnaast om de voorbeelden die in tekst 6 gegeven zijn onder te brengen in de kolommen waarin ze volgens hun thuishoren.

5. Rapportage

U vraagt elke subgroep plenair het resultaat te presenteren en toe te lichten. Voor zover de tijd het toelaat kan daarover gediscussieerd worden.

6. Inleiding over parochiebeleid - Kerk en Samenleving

Deze stap is gereserveerd voor het uiteenzetten en bespreken van deze stelling: de parochie die iets wil betekenen voor de samenleving moet zich van tijd tot tijd buigen over de vraag of zij wel beschikt over die groep(en) die zij het hardst nodig acht en, zo niet, hoe zij daar dan in moet voorzien.

N.B. Het is goed nogmaals te benadrukken dat in deze les verder vooral gekeken wordt naar het belang van de *parochie*, en dat pas in de volgende les gekeken wordt naar de consequenties uit het voorafgaande voor de groepen zelf.

Ter staving van bovenstaande stelling kunt u allereerst het volgende voorbeeld vertellen: Een parochie hecht er grote waarde aan dat er een groep in de parochie actief is die als motor fungeert, die de aandacht in de parochie voor samenlevingsvraagstukken op gang brengt en gaande houdt. Met het oog daarop (met dat doel dus) is er in 1980 een werkgroep Kerk en Samenleving opgericht. Geleidelijk is de groep (om welke redenen dan ook) een groep van doeners geworden op wie voor van alles een beroep gedaan kan worden: huis aan huis gaan voor de actie Kerkbalans, Vastenzakjes ophalen, het zondagse bloemetje bij een van de zieken langsbrengen enzovoort.

In dit geval is plenaire rapportage vanuit de verschillende subgroepen niet zo nodig. U kunt ze beter wat meer tijd geven en zelf de verschillende subgroepen langslopen om ze zo nodig te helpen. U moet dan hier op letten:

- a. of iedere subgroep in de gaten heeft wat hier het belang van is.
- b. of men binnen de afzonderlijke subgroepen ongeveer op dezelfde manier aankijkt

tegen de parochiële werkelijkheid of dat er grote verschillen in waarneming en beoordeling blijken te zijn.

7. In subgroepen de groepen Kerk en Samenleving van de eigen parochie in kaart brengen

U kunt vervolgens de groep uitnodigen zich opnieuw op te splitsen in subgroepen. Indien van toepassing op basis van herkomst uit dezelfde parochie. U geeft iedere subgroep een vel mee zoals in tekst 8 (of u vraagt hen in hun boek te schrijven), en nodigt hen uit te inventariseren, te analyseren en te rubriceren wat er in de eigen parochie voorhanden is aan groepen Kerk en Samenleving. Mochten de subgroepen hier binnen de beschikbare tijd niet helemaal mee klaar komen, dan verdient het aanbeveling de betreffende subgroep te adviseren om dit 'in kaart brengen' later te voltooien. Juist op deze manier kunnen verworven theoretische inzichten, door ze toe te passen op de concrete situatie van de eigen parochie, niet alleen dieper doordringen, maar wordt tevens duidelijk tot welke praktische conclusies die inzichten moeten leiden.

Geen kwaad woord over al die activiteiten, maar het zijn natuurlijk wel totaal andere zaken dan die welke je nodig hebt ter realisering van de doelstelling, die de parochie indertijd als van het grootste belang heeft gesignaleerd en waarvoor ook indertijd de werkgroep Kerk en Samenleving is opgericht.

Dus: het is nodig dat parochies zich van tijd tot tijd afvragen welk doel men als parochie het belangrijkste acht op het vlak van Kerk en Samenleving, om vervolgens na te gaan of er groepen kunnen bestaan die zich precies met de realisering van die doelstelling bezighouden. En zo niet, hoe die er dan kan/kunnen komen.

Als namelijk een plan vandaag de dag onmisbaar is (met de "p's" van programma, post, persoon), dan moet je als parochie van tijd tot tijd nagaan of alles volgens plan verloopt, of dat de personen in feite andere dingen zijn gaan doen dan indertijd gepland (= hun post hebben verlaten).

N.B. Mochten er in een groep ook mensen zitten die nog weinig of geen zicht hebben op wat er in hun parochie gebeurt op het terrein van Kerk en Samenleving, dan zou de opdracht aan een dergelijke subgroep kunnen luiden: de parochievergadering vraagt u in de parochie Kerk en Samenlevingswerk van de grond te brengen. Hoe zou u te werk gaan?

Vervolgens kan het belang van de stelling van 7.

Als u als cursusleider het betreffende bandje tevoren nog een keer beluistert, bent u ongetwijfeld in staat om met behulp van het schetsje in tekst 7 aan de cursisten duidelijk te maken dat in dit geval de parochie een goed beleid voerde door planmatig te werk te gaan. Bovendien is het schetsje bruikbaar om een element uit het eerste deel van deze les te illustreren, n.1. de diversiteit (en het belang daarvan) van allerlei 'typen' groepen, zoals: beleidsgroep, onderzoeksgroep, taak-/werkgroep en actiegroep, hetzij gelijktijdig, hetzij opeenvolgend in een samenhangend ontwikkelingsplan.

Tekst 1

De aanduiding 'groep actief op het terrein van Kerk en Samenleving' is een vlag die veel ladingen kan dekken. Onderstaand een greep uit de vele mogelijkheden:

1. werkgroep Kerk en Samenleving
2. MOV-groep (Missie - Ontwikkeling - Vrede)
3. anti-racisme groep
4. vredesgroep
5. werkgroep weduwen
6. IKV-kern
7. werkgroep ziekenbezoek
8. werkgroep Kerk en Werk
9. werkgroep homofilie
10. schrijfgroep Amnesty International
11. missiecomité
12. vrijwillige hulpdienst
13. Parochiële Caritas Instelling
14. werkgroep baanloosheid
15. werkgroep jeugd en alcoholisme
16. WAO-groep
17. werkgroep bejaardensoos
18. steungroep bedrijfspastoraat
19. Zonnebloemcomité
20. Vincentiusvereniging
21. werkgroep conversie

Tekst 2

Ook groepen met een meer specifieke naam, werkzaam op één bepaald probleemveld, bijvoorbeeld homofilie, kunnen onderling verschillen vanwege verschil in doel, doelgroep en dus activiteiten.

Neem bijvoorbeeld zes maal een werkgroep homofilie.

- Werkgroep 1

Doel: onderlinge bezinning op de eigen houding ten aanzien van homofilie. Doelgroep is dan: de groepsleden zelf.

- Werkgroep 2

Doel: ouders van homofiele kinderen gelegenheid bieden om met elkaar ervaringen en inzichten uit te wisselen. De doelgroep wordt in dit geval gevormd door ouders van homofiele kinderen.

- Werkgroep 3

Doel: bevorderen dat er binnen Kerken wordt nagedacht over de vraag wat de meest wenselijke houding is ten aanzien van homofilie. Doelgroep is dan: alle kerkleden.

- Werkgroep 4

Doel: binnen Kerken te komen tot volledige acceptatie van een homofiele levenswijze. De doelgroep is mogelijk gelijk aan 3, mogelijk ook beperkt tot de kerkelijke leiders. Maar in ieder geval is het een andere doelstelling dan 3. Niettemin is het vaak zó dat de formulering van doelstelling 3 gebruikt wordt, terwijl de formulering van doelstelling 4 bedoeld wordt.

- Werkgroep 5

Doel: een pressiegroep te vormen tegen discriminerende situaties buiten de Kerk: bijvoorbeeld in de stad of het dorp waar men woont. De doelgroep is dan enerzijds (of in eerste instantie) de groep van potentiële medestanders om de pressie te organiseren en in

tweede instantie of de discriminerende groep, of de groep van mensen die bevoegd is in te grijpen tegen de discriminatie, of beide groepen.;

- Werkgroep 6

Doel: alle voorgaande doelen samen, plus eventueel nog een paar meer, met als gevolg een heel palet van doelgroepen.

Tekst 3

Vooraf onder meer algemene en globale namen, zoals 'werkgroep Kerk en Samenleving' of 'P.C.I.' kunnen heel verschillende groepen schuilgaan.

Enkele mogelijkheden:

1. Doel kan zijn om samen na te denken over de vraag hoe ieder lid van de werkgroep in zijn/haar leven een Barmhartige Samaritaan kan zijn. Doelgroep is dan de groep zelf.
2. Doel kan zijn: binnen de plaatselijke geloofsgemeenschap de overtuiging warm houden dat ook Kerk en Samenlevingswerk wezenlijk is voor het samen-Kerk zijn. In dat geval kunnen er verschillende doelgroepen zijn, afhankelijk van de keuze van de werkgroep. Deze kan zich bijvoorbeeld vooral richten op de verantwoordelijken voor het beleid en op andere sleutelfiguren. Maar ze kan zich ook richten op iedereen in de parochie die men denkt te kunnen bereiken.
3. Doel kan zijn: binnen de parochie zorg te dragen voor een goed verloop van de jaarlijkse Vastenactie; en als de tijd het toelaat ook nog wat aandacht te geven aan de Vredesweek. De doelgroepen zullen er dan telkens wat anders uitzien, afhankelijk van de concrete activiteit: vrijwilligerswerk voor het ophalen van de collectezakjes; alle bewoners van de wijk als er huis aan huis gecollecteerd wordt; de kerkbezoekers als er in de liturgie iets over Vastenactie of Vredesweek wordt ingevoegd.
4. Doel kan zijn: een kleine overzichtelijke klus klaren, bijvoorbeeld het oprichten van een opvangcentrum. De doelgroep wordt dan gevormd door het geheel van, misschien heel verscheiden, groepen van mensen die daaraan hun bijdrage kunnen leveren; bijvoorbeeld de gemeente, het ministerie van WVC, geldgevers, vrijwilligers die de opvang verzorgen, enz.
5. Doel kan zijn: het doen van een onderzoek.
6. Doel kan zijn: het gedurende langere tijd ontplooiën van initiatieven op één bepaald terrein (taakgroep).

Tekst 4

Overzicht van enkele belangrijke 'typen' groepen en van het soort beleid dat daarbij hoort:

Type groep	Soort beleid
1. beleidsgroep	1. coördinerend, adviserend, controlerend, soms besluitvormend
2. bestuur, beheergroep	2. besturend, beherend
3. werk-, taakgroep	3. taakgericht, op langere termijn met meerdere doelen
4. actiegroep	4. doelgericht, op korte termijn met één doel
5. thema-, bezinnings-, leergroep	5. procesgericht, op verandering in houding, mentaliteit of kennis gericht, binnen of buiten de groep
6. onderzoeksgroep	6. verkennend, startend, vernieuwend, activerend

Tekst 5

Parochiële Caritas-Instelling (P.C.I.)

Dit is een van de weinige groepen op het vlak van Kerk en Samenleving waarvan de doelstelling zwart op wit staat in een Reglement voor Parochiële Caritas-Instellingen in de RK Kerkprovincie. In artikel 13 staat: 'De P.C. I. heeft tot taak door het verwerven en beheren van middelen de parochie in staat te stellen werken van christelijke caritas te beoefenen. Het stelt deze middelen ter beschikking of wendt ze zelf aan tot leniging van noden.'

Tekst 6

Opdracht: kijk in welke kolom de verschillende voorbeelden thuishoren. Vul de voorbeelden aan met eigen voorbeelden.

activiteiten die passen binnen de taakstelling van een P.C. I.	activiteiten die in dit opzicht discutabel zijn	activiteiten die niet passen binnen de taakstelling van een P.C.I.

Voorbeelden

1. Financiering van de aanleg van een kerktelefoon voor parochianen die daar behoefte aan hebben.
2. Het pogen zo hoog mogelijke pacht te innen van mensen die landerijen pachten van de P.C. I.
3. Meebetalen aan een werkgelegenheidsfonds.
4. Het subsidiëren van de scoutinggroep.
5. Het zo beleggen van het aanwezige vermogen dat dit zo'n hoog mogelijk rendement oplevert, en intussen niets uitgeven, om zo reserves te kweken voor 'als de tijden nog slechter worden'.
6. Zaalhuur aan het kerkbestuur betalen t.b.v. de bijeenkomsten van de gespreksgroep 'gehuwde homofielen'.
7. Het financieren van de activiteiten van de parochiële werkgroep Kerk en Samenleving.

8. Het verstrekken van een lening van f 100.000 (renteloos of tegen zeer lage rente) aan het kerkbestuur voor de reparatie van het dak van de kerk, omdat het kerkbestuur niet weet hoe aan het geld te komen.

9. Cursusgeld betalen van huisbezoek(st)ers die de cursus 'leren bijstaan van rouwenden' gaan volgen.

10. Het bekleden van bestuursfuncties binnen de maatschappelijke dienstverlening, en het subsidiëren daarvan.

Tekst 7

Illustratie van hoe een parochie goed beleid voerde door planmatig te werk te gaan
Tevens illustratie van het belang van allerlei typen groepen, na en naast elkaar

Parochievergadering/ parochiebestuur

	PCI Ingebouwd Beheer	K&S/ Beleidsgroep		
Huisbezoek in de buurt	Sleutelfiguren interviewen	Kerkelijke kaart opstellen	Sociale kaart opstellen	Publiciteit behartigen
4 werkgroepen	1 werkgroep	1 werkgroep	1 werkgroep	1 werkgroep

Vervolg van het project:

1. bezinning -- PV/catechese/preek
2. taken (alleenstaanden)
3. actie (jongeren)
4. onderzoek (nieuwe buurten)

GROEPSNAAM.	PROBLEEMVELD	DOEL	DOELGROEP	TYPE GROEP?

Opdracht: breng de Kerk en Samenleving-groepen van uw eigen parochie in kaart (30 min.). Het gaat hier alleen om groepen, die zich specifiek bewegen op het terrein van Kerk en Samenleving; niet om andere groepen uit de parochie die soms ook wel eens aandacht besteden aan Kerk en Samenleving.